

Jak tvořit závěrečné práce

- záznam z diskuse z odpolední dílny **Strasti a slasti vedoucích a oponentů závěrečných prací** konference Strasti a slasti vedoucích a oponentů závěrečných prací

Moderovali: dr. Juklová, dr. Skutil

Hosté: Prof. Jiří Mareš, doc. Tomáš Janík, prof. Miroslav Chráska

Zúčastnění: dr. Hromadová, dr. Fialová, dr. Michek, dr. Vrabcová, Mgr. Volková, dr. Junová, dr. Müllerová, dr. Soušková, doc. Vaníček, přítomny byly rovněž dvě kolegyně z PdF UP Olomouc a jedna kolegyně z PdF v Českých Budějovicích.

Dílina měla i přes původně trochu jiný záměr moderátorů charakter volné diskuse. Zúčastnění využili přítomnosti našich hostů, zejména prof. Mareše, a kladli jim dotazy.

Diskutovaná témata bych rozdělila do **několika okruhů:**

1. Pojmenování problémů souvisejících s vedením závěrečných prací.
2. Dotazy na odbornou správnost některých požadavků.
3. Otázka hledání společných kritérií /požadavků závěrečných prací.

Ad. 1. Pojmenování problémů souvisejících s vedením závěrečných prací

- velké množství vedených ZP a s tím související otázka časových kapacit k pravidelným konzultacím;
- přílišná volnost přístupu některých kolegů k vedení ZP a s tím související sporná kvalita ZP;
- různá pojetí kvality u různých akademiků a s tím související odlišnost v posuzování ZP –studentovi se tak mnohdy dostávají do ruky posudky, které jsou v rozporu;
- problém dvou „negativních“ posudků, i přes které student svou práci nakonec „obhájí“;
- prof. Mareš: problém nevhodně stanovených témat ZP (často příliš široce, což je pro studenty ve finále obtížně zvládnutelné). Tomu je třeba předejít nastudováním si odborné literatury studentem a sepsání výzkumného záměru, který student diskutuje s potenciálním vedoucím ZP. Těmto problémům je možné předejít dále stanovením vstupních kritérií, které musí student splnit, dříve než se jej vedoucí práce „ujme“ (např. studium relevantní literatury, formulace výzkumného záměru, promyšlení výběru respondentů, výzkumné metody apod.)

Ad. 2. Dotazy a doporučení na odbornou správnost některých požadavků

- termín výzkum vs. průzkum (empirické šetření, sonda) – dle prof. Chrásky je výzkum pouze empirický proces, v jehož průběhu dochází k ověřování souvislostí nebo průběhu jevu. Jako takový by měl mít stanovené testovatelné hypotézy. Naopak např. deskriptivní šetření výzkumem v pravém slova smyslu není. Tento nemusí mít hypotézy, je možné „vyslovit“ pouze předpoklady, které nemusí být testovány standardními matematicko-statistickými metodami;

- Hypotéza je předpoklad o vztahu dvou proměnných, případně o rozdílu, vše ostatní není hypotézou;
- Každá práce by měla obsahovat Diskusi. Diskuse je více než popis výsledků, jde o jejich globálnější interpretaci v kontextu různých teoretických konceptů.
- Dotaz na teoretické práce – jsou možné? Prof. Mareš - ano, ale vyžadují schopnost generalizace, abstrakce a nadhledu a velkého přehledu což u studentů nebývá časté.

3. Otázky hledání společných kritérií /požadavků závěrečných prací

- Jak odlišit BP a DP jinak než rozsahem a je to třeba? Dle doc. Janíka by odlišujícím kritériem měla být „hloubka ontodidaktického ponoru“ nebo „výše abstrakčního zdvihu“;
- Jak zajistit kvalitu ZP? Lze se domluvit na společných požadavcích na kvalitu ZP, které by platily napříč všemi pedagogickými obory naší fakulty? – U formálních požadavků ano, v případně obsahových požadavků je shoda obtížnější. Návrh: (M. Skutil) považuje za užitečné formulovat kritéria v rámci oboru, tj. přenést diskusi o kritériích mezi kolegy z oboru, tj. i na jiné fakulty;
- Co hodnotit jako vedoucí práce? Posun studenta anebo vztah finální podoby práce k vnějšímu kritériu? Mnohdy se posuzovatelé na tomto neshodnou. Někteří (zpravidla vedoucí práce) argumentují tím, kolik se toho student naučil, jiní (obvykle oponenti) hodnotí pouze finální výsledek, který jim nemusí připadat adekvátní;
- **přítomní kolegové se shodují na potřebnosti kritérií kvality ZP, která by měly být zakotvena v Rozhodnutí děkana.**

ZÁVĚRY (prozatím jen moje – v otázkách):

- ✓ jako klíčová se mi jeví otázka, zda v oficiálním veřejném posudku ZP hodnotit **vztah úrovně práce a vnějšího kritéria nebo zda hodnotit posun studenta**, event. oboje, avšak co bude směrodatné pro obhájení práce, která je veřejná;
- ✓ další důležitá otázka – **podmínky akademiků k vedení kvalitních ZP** (víme, jaké jsou jejich schopnosti v této oblasti? Je možné po nich požadovat průběžné další vzdělávání v oblasti vedení ZP? Otázka nastavení systému sledování způsobu vedení ZP ve snaze dosažení větší kvality? Otázka nastavení vstupních i průběžných kritérií pro studenty, podle kterých by mohli kvalitu své práce spolu se svými konzultanty kontrolovat?

Zpracovala: K. Juklová